

Anarşizmin Tarihi, Anarşizmin Örgütlü Tarihidir

Meydan Gazetesi

11.10.2013

İçindekiler

Küba	7
Arjantin	10
Güney Afrika	13
ABD	15
İspanya	18
Ukrayna	22
Çin	24
Anarşizmin Örgütlü Olduğu Coğrafyaları Düşünmek	26

“Şimdi düşüncelerden bahsetmenin vakti değil, şimdi eylem vakti. Bugün her şeyden önce, proleter güçlerin örgütlenmesi gerek. Ancak bu örgütlenmeyi, proletaryanın kendisinin gerçekleştirmesi gerekiyor.”

Mikhail Bakunin,

Jura Federasyonu’ndaki Yoldaşlara Mektuplar, 1873

1860’ların sonu, 70’lerin başı... Bakunin’in yazınsal anlamda en verimli olduğu dönem. Birinci Enternasyonal’deki tartışmalardan yola çıkıp yazdığı yazıların büyük bir çoğunluğu iyi bir öngörü, iyi bir analiz ve anarşizmi olgunlaştıracağı düşünsel bir süreçten çıkmıştır. Tam da böyle bir dönemde, Bakunin’in düşünceleri, teori vs.ye ilişkin kaygısını bu kadar açık dile getirmesinin altında yatan nedeni iyi anlamak, anarşist felsefenin, hareketin, ideolojinin iyi anlaşılmasında önem taşır.

Bakunin’in önem sırasında ilk yere örgütlenmenin verilmesinin nedenini kavramak, anarşizmin örgüt ve örgütlenmeyle ilişkisinin açık bir şekilde ortaya konmasında önem taşımaktadır. Bu kaygıyı iyi görmek gerek.

Farklı coğrafyalarda anarşizm denildiğinde, o coğrafyada yaşayan insanların akıllarından oluşan şeyler, hatta sözcüğün kullanılabilir olması, kendine “anarşistim” diyenlerin çıkması, her şeyden önce düşünsel bir çabanın ürünü olmaktan önce, anarşizmin bir hareket olma özelliği ile açıklanabilir. Anarşizm, elde teorik bir kılavuzla çıkmaz yola. Yaşamsal pratiklerden geliştirdiği deneyimlerini sonrasında kullanmayı bilse de, eylem; eylemediğini örgütler.

Hareket olabilme toplumsallığının yakalanması, birbirinden bağımsız, kısmen ilgisiz kimselerin kendiliğinden, rastlantı eseri bir araya gelmesiyle ilintili değildir. Yeni bir toplumsallıkta oluşmuş bir hareket, birbirleriyle iktidarsız bir ilişki içerisinde olan bireylerin bir aradalıklarıyla oluşur.

Bu bir aradalığın ismi ne kadar çok öyle ifade edilmekten kaçınılırsa kaçınılsın, bu örgüttür, örgütlülüktür. Bireyler, belli bir duygudaşlıkla yani yoldaşlıkla belli niyetleri gerçekleştirmek için beraberce eylemeye niyetlendikleri andan itibaren, örgütlü hareket ediyorlar demektir.

Örgütlü hareket, topluluk halinde yaşayan canlıların doğasında vardır. İhtiyaçların karşılanması, bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmelerindeki bu dayanışma hali, sadece insana has bir durum değildir.

Topluluk halinde yaşayan bireyler, birbirleriyle ilişki kurmaktan imtina edemezlerse eğer, birbirleriyle kurdukları ilişki biçimini her halükarda tanımlamaları gerekecektir. Bu tanımın iktidarsız bir temelde yapılması, anarşizm için kaçınılmazdır; özgür bir insanın düşündüklerini eyleyebilmesi için kaçınılmazdır.

Öyleyse, örgüt ve örgütlülüğün durduğu yer, bireyin toplumsal ilişkiler içerisinde özgür olabilmesiyle yakından ilişkilidir.

Bu özgürleşme çabasına, anarşist hareketin vuku bulduğu tüm coğrafiyalarda rastlanır. İktidar ilişkilerinden kurtulma mücadelesi veren bireyler, devlet gibi, din gibi, şirketler gibi varoluşsal olarak iktidarlı olan kurumlara karşı güçlü olabilmek adına bir araya gelmemişlerdir sadece. Aynı zamanda bu dayanışma hali, iktidarsız bir toplumun var olabilmesindeki koşuldur.

Bireyler arasındaki ilişkilerin iktidarsız bir şekilde örgütlenmesiye anarşist bir toplumda olması gereken bu dayanışma hali, bireylerin birbirleriyle aynı anda varlıklarını gerçekleştirebilmelerinin gereğidir.

Anarşizm tarihi her şeyden önce, iktidara karşı verilen mücadelenin ve dayanışmayla bir arada yaşayabilmenin tarihidir. Farklı coğrafiyalarda eşzamanlı bir şekilde yeşeren anarşizmin, o coğrafiyalarda taşıdığı özgünlüğün kaynağı da budur. Farklı bireylerin

oluşturdukları örgütlü çabalar, o yerelliğın özelliklerini de barındıracaktır.

Bugün anarşizmden bahsedenler fark edeceklerdir ki, anarşizmin farklı coğrafyalarda deneyimlenen tarihi, anarşizmi o coğrafyalarda örgütlemişlerin tarihidir. Bir düşünceyi, hareketin ayakta kalmasının tek koşulu, o düşünceyi yaşatacak, o hareketi devam ettirecek bir örgütlülüğün olmasıdır.

Küba

Anarşizmin Avrupa dışında örgütlendiği yerler önemlidir. Çünkü anarşizm, farklı coğrafyalarda deneyimlenenlerle beraber olgunlaşabilmiştir. Bu coğrafyalardan biri Güney Amerika'dır.

Anarşizmin Küba ile tanışması, özellikle anarko-kolektivizmin ve anarko-sendikalizmin bu coğrafyada ezilen köylü ve işçileri etkilemesiyle oldu. Küba'nın İspanya Krallığı'nın bir kolonisi olmasının ve İspanya'dan göçen işçilerin burada diğer işçilerle beraber örgütlenmesinin, Küba'da anarşizmin ortaya çıkmasından etkisi vardır.1865'te bu ortak çabayla yayınlanan La Aurora, bunun en önemli örneğidir.

Tütün fabrikasında çalışan işçilerin, özellikle Barcelona'dan göç eden işçilerle örgütlenmeye başlaması, 1885'te Circulo de Trabajadores'i ortaya çıkardı. Bu işçilerin ilk eylemi, Chicagolu anarşist işçiler için Havana'da yaptıkları destek mitingiydi. Çıkardıkları El Productor gazetesiyse, bu mitingi Küba çapında büyük bir kampanyaya dönüştürdüler. 1887'de Ali-

anza Obrera'ya dönüşen bu işçi örgütü, Küba'da ilk 1 Mayıs'ı kutladı.

Küba halkının karşılaştığı ekonomik sorun kapitalizmin dayattığı koşullarsa, siyasi anlamda da en büyük problem İspanya Krallığı'na karşı verilen özgürlük mücadelesiydi. İspanyol yoldaşları, Kübalıların bu özgürlük mücadelesine en çok destek verenlerdi. Var olan sorunlara karşı verilecek en büyük cevap, toplumun örgütlü hareketiydi. Küba halkının bu örgütlü hareketle tanışmasında anarşizmin rolü büyüktür. 1900'lerin başına gelindiğinde tütün işçileri, şeker işçileri, fırıncılar ve şoförler, örgütlü bir şekilde anarşist işçi sendikalarındaydı. Aynı tarihlerde kendisi için tehlikenin farkına varan devlet, İspanyol anarşistleri sınır dışı etmeye başladı. 1915'e kadar anarşistlerin baskın olduğu işçi hareketi, devletin yoğun baskısıyla bu baskınlığı yitirmeye başladı. Küba Komünist Partisi kurulduğunda, sene 1925'ti. 1930'lara gelindiğinde sosyalistler Ulusal İşçi Konfederasyonu'nda daha etkinleşti. Ancak 1936'da kurulan "Özgürlükçü Gençlik" anarşizmin Küba'da tekrar güçlenmesini sağladı. Sonrasında Solidaridad Internacional Antifascista'yı (SIA) kuran gençlik, CNT-FAI'ye yardıma gitti.

1940'larda anarşizmin toplumda yine belirginleşmesiyle, baskı furyası devam eder. Kurulan Küba

Anarşist Grupları Federasyonu örgütü ve sonraki adıyla Küba Özgürlükçü Birliği (ALC), Castro kapatana dek mücadelesine devam edecektir. 1950’de Batista hükümetine karşı sosyalistlerle beraber gerilla gruplarında geliştirilen birliktelik, Castro hükümetinin 1960’larda ALC’yi kapatmasıyla sona erdi. Bu tarihten sonra anarşistlerin büyük bir çoğunluğu, ülke dışına sürgün edildi.

Arjantin

Güney Amerika'da anarşizmin toplumsallaşabildiği bir başka yer de Arjantin. 1870'lerle beraber ilk anarşist örgütler oluşmaya başlamıştı. Hatta 1871'de Birinci Enternasyonel'de Buenos Aires'ten temsilciler göndermişti.

1876 yılında Bakunin'in düşüncelerinin etkisiyle İşçilerin Propaganda Merkezi isimli bir örgüt kuruldu. 1885'te Errico Malatesta, kısa bir süreliğine Arjantin'de yaşar. Malatesta'nın da etkisiyle, ilk anarşist işçi sendikası kuruldu. El Perseguido da aynı tarihlere yayımlanan ilk anarşist gazeteydi.

Anarşistler bu dönemde yoğunluklu olarak işçi örgütlenmelerindeydi. 1891'de İspanya'dan ve İtalya'dan gelen göçmen işçiler arasında Pellicer Paraire ve Pietro Gori de vardı. Paraire'nin öncülüğünde La Protesta Humana gazetesi çıktı. Gazetenin savunduğu çizgi, ekonomi için militan işçi federasyonu, siyaset için de anarşist örgüttü.

1901'de kurulan ilk ulusal emek konfederasyonu "Arjantin İşçi Federasyonu"ydü (FOA). Örgütün te-

mel prensiplerinin belirlenmesinde Paraire ve Gori'nin etkisi olsa da, örgüt sosyalistlerin de dahil olduğu ortak bir projeydi.

1902 tarihinde genel grev ilan eden ve Arjantin'in büyük bir kesiminde başarılı da olan FOA'ydı. Küba örneğinde olduğu gibi hemen "yabancılar yasası" çıktı. Hedeflenen etkili olan federasyon üyelerini ülkeden göndermekti. Ancak birçoğu Arjantin'e geri dönmek üzere Uruguay'a geçti.

1903'te La Protesta Humana isim değiştirdi, La Protesta oldu. FOA'daki anarşistlerin daha da güç kazanmasıyla, örgütün anarşist çizgisi daha belirgin hale geldi ve o da isim değiştirdi; FOA Arjantin Bölgesi İşçi Federasyonu oldu (FORA). Zaten bunu izleyen süreçteki kongrede FORA, anarşist-komünizme bağlı olduğunu açıkladı.

1 Mayıs 1904'te, 70.000 işçinin Buenos Aires sokaklarında yürümesiyle anarşizmin etkisi yoğunlaştı. Ve dolayısıyla anarşistlere yönelik baskı da. 1920'li yıllarda gerçekleşen birçok isyanda FORA'nın etkisi büyüktü. 1935'te kurulan Arjantin Anarşist-Komünist Federasyonu, İspanya Devrimi'ne katıldı. 1940'ların ortalarında, Peron başkan olduğunda sadece iktidarı değil toplumun önemli bir kısmını da etkiledi. İşçi sendikalarının büyük bir bölümü Peronizmin etkisinde kalınca 1955'e kadar (Arjantin Özgürlükçü Federasyonu-FLA

kuruluncaya kadar) anarşist bir örgüt topluma etki edemedi. FLA ve FORA şu an hareket halindeki iki anarşist örgüt.

Güney Afrika

Anarşizmin farklı coğrafyalarda köklü bir geçmişi olduğunun bilinmesi, hareketin köklerini ve etkilediği mücadele biçimlerini anlamak açısından çok önemli. Güney Afrika'da son dönemde oluşan anarşizan toplumsal hareketlenmelerinin kökenini burada aramak gerek.

1904'te Cape Town'da Sosyal Demokrasi Federasyonu'ndaki etkin anarşist kanattan önce, 1880'lerde Henry Glasse'nin çıkardığı gazeteler ve Kropotkin çevirileri, Güney Afrika'da anarşizmin kısmen bilinmesine yol açmıştı.

1915'te bu anarşist kanat Uluslararası Sosyalist Birlik'i (ISL) kursa da, süreç içerisinde etkisini yitirip 1921'de ISL, Güney Afrika Komünist Partisi'ne dönüşüyordu. Ancak, Dünya Sanayi İşçileri'nden (IWW) etkilenen bir kanat Afrika Sanayi İşçileri'ni (IWA) kurdu.

Güney Afrika'daki toplumsal hareketler, Afrika özgürlük mücadelesiyle çok ilişkili olduğundan; neredeyse tüm örgütlenmeler bu mücadelenin içinde

yer almışlardır. Anarşistler de bu örgütlerin içinde yer alarak 1980'lere kadar anti-apartheid mücadelesi vermişlerdir. 1990'larla beraber Durban ve Johannesburg'da Anarşist Devrimci Hareket (ARM) kuruldu. ARM'ı kuranların çoğunluğunu öğrenciler ve anti-apartheid mücadelesi veren militanlar oluştuyordu.

1995'te ARM, İşçi Dayanışma Federasyonu'na (WSF) dönüştü ve platformizmi benimsedi. Siyah işçi hareketi ve öğrenci hareketini birleştiren WSF, anarşizmi Zimbabwe, Tanzania, Zambiya'da da örgütlemeye başladı. 1999'da WSF kapandı ve Bikisha Medya Kolektifi ve Zabalaza Kitap Kolektifi'ne dönüştü. İki grubun çıkardığı ve 2000'lere damgasını vuran Zabalazagazetesi, özelleştirmeye ve evlerden tahliyelere karşı toplumsal bir hareket örgütledi.

2003'te Zabalaza Anarşist Komünist Federasyonu ve 2007'de Zabalaza Anarşist Komünist Cephesi (ZACF) kuruldu. ZACF, sonraki süreçlerde yeni toplumsal hareketlere odaklandı, topraksız halk hareketini destekledi. Bunun bir parçası olan Abahlali baseMjondolo hareketi ile dayanışma halindedir.

ABD

ABD, anarşizmin birçok farklı ekolünün olduğu bir coğrafya. Bunda anarşizmin bu kadar çok toplumsallaşmasının rolü çok büyük. Öte yandan, halkın içinde bulunduğu olumsuz durumlardan kurtulmak için giriştikleri mücadelede de anarşizmin etkisi ve rolü büyük.

1800'lerin ortalarında ekonomisi ağırlıklı olarak köylü üretimine dayanan ABD'nin Proudhon'un fikirlerinden etkilenmesi bu yüzden kaçınılmazdı. Yüzyılın sonuna doğru geldiğinde anarşist-komünizmin etkisi Freedom gibi aylık Devrimci Anarşist-Komünist gazetelerle iyice belirginleşir. Bunda toplumu da aynı ideallerle örgütlenme faaliyetinin içerisinde olan Lucy Parsons ve Lizzy Holmes gibi isimlerin etkisi vardır. Bu örgütlenme faaliyetinin nereye gittiğini The Alarm'ın etkisiyle büyüyen işçi sınıfı mücadelesinde, 8 saatlik iş günü eylemlerinde ve Haymarket'te katledilen anarşist işçilerde görmek mümkün.

ABD’de işçi mücadelesi tarihi, örgütlü anarşizmin tarihiyle kol kola gider. Johann Most’ların, Emma Goldman’ların, Alexander Berkman’ların işçi hareketindeki önemli isimler olması bu biraradalıkla açıklanabilir. 8 saatlik iş günü eylemleriyle yükselen işçi hareketine ruhunu veren işçi grevlerini yaratanlar yoğunluklu olarak anarşistlerdi.

1 Mayıs 1886’da 340.000 işçiyi sokağa döken, genel greve iten aynı örgütlü anarşist çabaydı. Sacco ve Vanzetti gibi işçi mücadelesiyle özdeşleşmiş isimlerin anarşist olması bu yüzden rastlantı değildi. 1905’te Dünya Sanayi İşçileri (IWW) kurulduğunda bu kol kola giden mücadele bütünleşmiş oldu.

Örgütlü anarşizm, ABD’de sadece işçi hareketinin güçlenmesine değil, toplumsallaşmasına bağlı olarak toplumda rahatsızlık hissedilen Dünya Savaşı gibi konulara da söz üretebildi. Savaş karşıtlığını örgütleyebildi.

1960’larda Goodman, Bookchin, Dolgoff, Chomsky, Perlman gibi isimlerin ABD’den çıkması da, anarşizmin bu kadar farklı ekolleri yaratabilmesi de buradan bakıldığında şaşırtıcı değildir. ABD’de bu kadar toplumsallaşabilmiş bir hareket, ebetteki kendi özgün deneyimlerini oluşturacaktır. Anarşizmin örgütlü gücüne buradan bakabilmek önemlidir. Keza hareketin toplumsallaşması, düşünsel zenginliğe yol açacaktır; anarşizmin

toplumdaki bireylerin algısındaki yansımaları bu şekilde açığa çıkacaktır.

1980'lerle beraber hareketsizleşen anarşizm, 1990'larla beraber önemli bir örgütlenme oluşturacaktır. Kuzeydoğu Anarşist Komünistlerin Federasyonu (NEFAC), platformist eğilimiyle anarşizmi, bu coğrafyada örgütlemeyle devam etmektedir.

İspanya

Anarşizm tarihinde İberya'nın rolü büyüktür. Bu topraklar, anarşist düşüncenin gerçekte bulunduğu, gerçeğin anarşist düşünceyi şekillendirdiği topraklardır. Yaratılan deneyimler, anarşizmin ne olduğunu, nasıl yaşandığını gösteren deneyimler olması açısından; neden anarşizmin örgütlü bir şekilde yaratılması gerekliliğinin anlaşılması için tekrar tekrar düşünülmesi gereken deneyimlerdir.

Buradan düşünüldüğünde ilk anarşist yayın El Porvenir'in, Ramon de la Sagna tarafından burada çıkartılması çok da şaşırtıcı değildir. Anarşizm örgütlenmeye ve toplumsallaşmaya erken tarihlerde başlar. 1868'de Fanelli öncülüğünde Birinci Enternasyonal'deki İspanya delegelerinin savundukları anarşizm bunun en büyük örneğidir.

Zengin ve fakir arasındaki ayrım açıldıkça, din ve devlet baskısı insanlar üzerinde arttıkça anarşizm de toplumsallaştı. İşçiler isyan etti, Luddist eylemler başladı, sendikalar ortaya çıktı. Anarşist düşün-

celer, konuşmalarla, tartışmalarla ve La Solidaridas gazetesiyile yayıldı.

20. yüzyılda sendikalizm fikri toplumda iyice yerleşiyor. Çünkü istenilen bir yaşamın somutlaşması için sendikanın önemli bir araç olduğu fark ediliyor. Patronsuz, devletsiz ve ruhban sınıfından uzak bir yaşamın gerçekleştirilmesinde önemli bir araç.

1900'lerde İspanya Bölgesi İşçi Toplulukları Federasyonu kuruldu. Ülke genelinde grev ilan edilmesi, kapitalizmin ne olduğunun anlaşılmasına olanak verdi. Federasyon sonrasında, İspanya Bölgesi Anarşist Örgütü'ne dönüştü. 1907'de Solidarida Obrera çıktı ve Solidaridad Obrera gazetesi, aynı zamanda CNT'nin kurulmasını sağlayacak ekip oldu. 1910'da CNT (Ulusal İşçi Konfederasyonu) kuruldu. 1917'ye gelindiğinde CNT'nin üye sayısı bir milyonu aşmıştı, devlet anarşistler üzerindeki baskısını arttırdı. CNT ise her seferinde genel grevle karşılık verdi.

1927'ye gelindiğinde, halk toplumsal işleyişin kontrolündeki devlet etkisini olabildiğince azaltmış ve CNT ile üretim ve tüketim süreçlerindeki kontrolü eline aldı. Böyle bir ortamda beliren siyasal bir ihtiyaçtan dolayı İberya Anarşist Federasyonu (FAI) oluşturuldu. FAI, bu yaşamsal örgütlenmenin sürekliliği için bir teminattır. Siyasal farkındalıklar FAI aracılığıyla arttırılıp, henüz yok olmayan

devlet ve diğ er iktidar mekanizmalarına karşı bir öz örgütlülük yaratılmıştır.

1930'ların ortalarında başlayan devrim sürecinde FAI üye sayısını, 5000'den 30000'e çıkarmıştır. Toplumsal devrimin ne demek olduğu, '36 ile başlayan süreçte anlaşılmıştır. Franco'nun ordularına karşı bir yanda cephede olan halk, diğ er yanda yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayacakları üretim-tüketim-dağıtım problemini CNT aracılığı ile çözmüştü. Bu süreç Juan Garcia Oliver'ların, Buenaventura Durruti'lerin ortaya çıktığı bir süreç olmuştur.

Yeni nesillerin, yeni değerlerle yetişmesi sorununa çözüm de bu toplumsal örgütlülüğ e gelmiş, Francesc Ferrer'in geliştirdiği tarzda özgürlükçü eğitim modelleri denenmiştir.

Anarşizmin, yarattığı örgütlenme algısı sadece toplumda ekonomik anlamda ezilen kesimlerde değil, erkek egemenliğ inden kaynaklı ezilmişliğ e karşı kadınların örgütlenmesinde de yer bulmuştur. Mujeres Libres, yarattığı bu örgütlülüğ e 38000 üyeye ulaşmıştır. Tabi ki etkisi, anarşist bir dünyanın deneyimlendiği tüm İberya toprakları olmuştur.

1939'da Franco faşizminin hedef aldığı şey de bu yüzden bu toplumsal örgütlenme olmuş, bu örgütlenmeyi kırmaya çalışmıştır. Dünya üzerindeki diğ er faşist devletlerin desteğ iyle, Katalonya'ya kadar

anarşistlerin geri çekilmesine neden olsa da, mücadeleye devam eden Maqui'ler Katalonya'nın özgürlük mücadelesine yardımcı olmakla kalmamışlar, anarşizmin bu coğrafyadan kopartılamayacağını kanıtı olmuşlardır.

Ukrayna

Anarşizmin yaşandığı, toplumsallaştığı bir başka coğrafya da güneydoğu Ukrayna'dır. "Özgür Topraklar", anarşist komünist ilkelere yaşamın örgütlendiği bir coğrafyadır.

Bunda, 19 yüzyıldan itibaren başlayan anarşist örgütlenme çalışmalarının rolü çok büyük. Mykhailo Drahomanov'un Proudhon ve Bakunin etkisiyle yazdığı ve yaşama geçirmeye çalıştığı fikirler önemli yer tutuyor.

Özgür Topraklar'ın inşasında Nestor Makhno ve Devrimci İsyen Ordusu'nun rolü ne kadar önemliyse, bu topraklarda anarşizmin yaşamasında Nabat'ın (Anarşist Örgütlerin Konfederasyonu)rolü o kadar büyüktür. Nabat sadece Özgür Topraklar'da üretim, tüketim ve federalizm ilkesinin işlenmesini sağlamaya çalışmıyor, aynı zamanda Güney Ukrayna'nın tüm şehirlerinde anarşizmi toplumsallaştırmaya çalışıyordu.

1920 ve 21'de önce Menşeviklere sonra Bolşeviklere karşı girişilen bir dizi savaş, Özgür Topraklar'ın

korunmasına yardımcı olsa da; sonrasında Kızıl Ordu'nun buraya girmesi ve birçok anarşisti katletmesiyle son buldu.

Çin

19. yüzyılda Rusya'daki örgütlü anarşizm, Çin'i de etkiledi. Ancak bu etkilenme Çin anarşizminin doğmasına yol açmadı. Özellikle Paris ve Tokyo'daki öğrencilerin, anarşist düşüncelerle uğraşmaya başlamasıyla anarşizm, Çin'de daha görünür bir hal aldı.

1906'da Li Shih-tsen gibi, Çin felsefesiyle anarşizmi ilişkilendiren düşünceler ortaya çıktı. Taoizm ve Budizm'le karşılıklılık ve federalizm fikrini birleştiren Çin düşünürleri ortaya çıktı. Bu süreçte, anarşizmin sadece Çin'deki düşünceleri etkilediği değil; aynı zamanda Çin felsefesinin de anarşizmin üzerinde etkisi olduğu sık konuşulanlar arasındadır. Özellikle anarşizmin birey vurgusuyla, Çin felsefesindeki birey vurgusu arasındaki ilişkinin bu etkilenme sonucu ortaya çıktığı söylenir.

Anarşizm'in Çin'de toplumsal bir hareket haline gelmesinde ABD'deki anarşistlerin etkisi var. 1911'de anarşizmin Çin'de geldiği konum, ABD'ye çalışmaya giden Çinli işçilerin etkisiyle oluşuyor. O dönem, Meksikalı ve Çinli işçilerin oluşturdukları

işçi birlikleri anarşisttir. Bunda anarşistlerin, o dönemde siyah, Latin ya da Asyalı tüm işçileri kapsayan söylemlerinin etkisi var. 1890'larda Emma Goldman'ın, San Francisco'da yaptığı konuşmaya binlerce Çinli işçi katılır.

1908'de Çinli işçiler, IWW'de örgütlenir. IWW, aynı zamanda beyazların üstünlüğüne karşı çıkan, farklı ırklardan işçilerin örgütlendiği tek işçi birliğidir. Burada IWW'de örgütlenen işçiler, Çine geri döndüğünde, anarşizmin gelişmesine katkıda bulunurlar. 1914'te birçok işçi ve köylü anarşizme örgütlenir.

1919'dan sonra başlayan süreçte, özellikle 4 Mayıs Hareketi ile başlayan süreçte, Bolşeviklerle yakınlaşan anarşistler, Çin Komünist Partisi'yle etkilerini kısmen yitirseler de; Guangzhou grubu örgütlenme ve propaganda ilkelerini benimser ve anarşizmi ayakta tutar. Halkın Sesi isimli gazete çıkarırlar.

Komünist Parti'nin iktidarı sırasında etkilerini büyük ölçüde yitirirler. Çünkü örgütlenmenin önünde büyük bir engel vardır.

Anarşizmin Örgütlü Olduğu Coğrafyaları Düşünmek

Anarşizmin 19.yüzyıl itibarıyla, birçok farklı coğrafyada toplumsallaştığı bilinen bir gerçektir. Elbette anarşizmin örgütlenme alanı, farklı kıtalarda yer alan bu coğrafyalarla sınırlı değildir. Avustralya'dan Kanada'ya, Vietnam'dan Yunanistan'a kadar uzanmıştır anarşizmin örgütlenme alanı.

Anarşizmin örgütlenme tarihi, Birinci Enternasyonalleri, Paris Komünleri'ni, Haymarketleri, Özgür Toprakları, '36 Devrimini, Kronşadları oluşturmuştur sadece. Endonezya'da bir ulusal kurtuluş mücadelesinde çıkmıştır bu örgütlü tarih kimi zaman karşımıza, kimi zaman Meksika'da 1911'de Magonların özgürlük mücadelesinde. Kore'nin Japonya tarafından istilasına karşı giriştikleri bir çaba olmuştur anarşizm, kimi zaman Filistin'e saldırının bir par-

çası olmak istemeyen İsraililerin vicdani retlerinde belirginleşmiştir.

Yazıda geçen örgüt isimleri, örgütlerdeki insan sayıları, çıkan gazeteler ve dergiler bir şeyi ispatlama çabasından çok, anarşizmin etkisini ve bu etkinin örgütlü olma nedenselliğini açıklamaya yöneliktir. Toplumsal bir düşünce ve hareket olarak anarşizm, toplumsallaşma kaygısı ve çabasının dışında düşünülemez. Bu durum anarşizmin, örgütlenme karşıtı, toplumsallaşma karşıtı, sistemin bireyci anlayışının bir uzantısı olarak göstermek isteyen tüm düşüncelere karşı verilmiş bir yanittir.

Düşünceler toplumsallaştığı bir ortamda, hareket halindeyken özgünlük kazanır. Farklı anarşist ekollerin doğmasına yol açan da bu örgütlülük halidir. Anarşizmin iktidarsız bir ilişki bütünü olarak tanımlandığı düşüncelerin, tarihte deneyimlenebildiği coğrafyalar, yani toplumsal devrimlerin yaşandığı coğrafyalar, bu örgütlülük halinin ortaya çıktığı durumlardır. Örgüt ve örgütlenmenin farklı şeyler olduğunu söyleyecek olanlara verilecek en güzel cevap da, ezene karşı ezilenlerin oluşturduğu bu örgütlenmelerin birden çok anarşist örgütün varlığıyla oluştuğu gerçeğidir.

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
Anarşizmin Tarihi, Anarşizmin Örgütlü Tarihidir
11.10.2013

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 13. sayısında
yayımlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net